

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради
комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія» Запорізької
обласної ради
28 лютого 2019 року № 7

Введено в дію 28 лютого 2019 року
Наказ ректора Хортицької
національної академії
від 28 лютого 2019 року №_35

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальностей

**013 Початкова освіта, 016 Спеціальна освіта, 231 Соціальна робота, 022 Дизайн, 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація**

для вступників зі спеціальними умовами вступу
на основі повної загальної середньої освіти

Запоріжжя
2019

Укладачі:

Філас В.М., кандидат історичних наук

Леощенко Д.І., кандидат історичних наук

ЗМІСТ

I. Пояснювальна записка	4
II. Характеристика вступного іспиту з історії України	5
III. Критерії оцінювання	37

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного іспиту з історії України складено з урахуванням цілей, вимог і змісту навчання історії в школі, які закладені в Державному стандарті освіти та чинній програмі з історії України для 11-річної школи. Вона охоплює зміст шкільного курсу історії України від найдавніших часів до сьогодення і складається з 31 теми.

Програма передбачає перевірку сформованих в абітурієнтів знань та загальнопредметних історичних умінь:

- визначати хронологічні межі соціально-економічних і політичних подій, їхню послідовність та синхронність, вказувати історичні дати, періоди найважливіших подій і процесів, встановлювати хронологічну відповідність між явищами, процесами й подіями та періодами і епохами;

- локалізувати історико-географічні об'єкти та історичні факти, події, явища і процеси на карті;

- працювати з історичними документами різного змісту, встановлювати відповідність між змістом фрагмента документа та певною епохою, визначати основні ідеї, які він висвітлює, аналізувати зміст тексту;

- визначати істотні характерні риси, етапи, складові подій, явищ і процесів минулого, характеризувати діяльність видатних історичних постатей; давати визначення історичних понять і термінів, пояснювати доречність їхнього вживання;

- розпізнавати найвидатніші історико-культурні пам'ятки, визначати архітектурно-стильові та мистецько-стильові відмінності пам'яток різних періодів історії України, описувати й розкривати їхнє значення в українській історико-культурній спадщині;

- пояснювати й аналізувати історичні факти, групувати (класифікувати) їх за вказаною ознакою, визначати причини та наслідки подій і явищ, встановлювати відповідність між окремими фактами й типовими загальними явищами;

- формулювати версії та оцінки історичного руху і розвитку, визначати найважливіші зміни і значення подій, що відбувалися в житті України й людства.

Програма має вигляд таблиці, яка складається з двох частин. У лівій – викладено зміст історичного матеріалу, в якому виокремлено факти, дати, персоналії, поняття й терміни. У правій частині програми вказані основні предметні вміння та навички, якими мають володіти абітурієнти: хронологічні, просторові, інформаційні, мовленнєві, логічні, ціннісні тощо. Невід'ємною складовою програми з історії України є перелік пам'яток архітектури та образотворчого мистецтва, обов'язкових для розпізнавання абітурієнтами.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА ВСТУПНОГО ІСПИТУ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

1. Вступ до історії України

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Історія України як наука. Загальна періодизація. Джерела з історії України.</p> <p>Поняття та терміни: «історія», «періодизація», «хронологія», «лінія часу», «історичні джерела», «археологія», «еволюція», «цивілізація»</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі територіальні межі України.</p> <p>Характеризувати основні джерела історії України.</p> <p>Визначати основні періоди історії України</p>

2. Стародавня історія України

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Поява та розселення людей на території України. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Трипільська культура. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Велике переселення народів. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян.</p> <p>Дати: IV – середина III тис. до н. е. – розселення племен трипільської культури на території України; VIII–VI ст. до н. е. – Велике грецька колонізація; IV–VI ст. – Велике переселення народів; V–VII ст. – Велике розселення слов'ян.</p> <p>Поняття та терміни: «археологічна культура», «палеоліт», «мезоліт», «неоліт», «неолітична революція», «енеоліт», «бронзовий вік», «ранній залізний вік», «привласнювальне господарство», «відтворювальне господарство», «колонізація», «кочовики», «курган»</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі місця основних стоянок людей кам'яного віку на теренах сучасної України (Королеве, Киїк-Коба, Кирилівка, Межиріч, Мізин); території розселення трипільців, кіммерійців, скіфів і сарматів, місцерозташування античних міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму (Тіра, Ольвія, Пантікапей, Херсонес), Боспорське царство, напрямки розселення слов'ян під час Великого переселення народів.</p> <p>Характеризувати суспільне, господарське та духовне життя носіїв трипільської культури, кіммерійців, скіфів, сарматів, населення міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму, давніх слов'ян.</p> <p>Визначати основні риси археологічних періодів, неолітичної революції, причини та наслідки занепаду Великої Скіфії, особливості грецької колонізації Північного Причорномор'я та Криму; у чому наслідки та значення Великої грецької колонізації, Великого переселення народів та Великого розселення слов'ян для розвитку українських земель</p>

3. КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Розселення східнослов'янських племінних союзів (поляни, древляни, сіверяни, волиняни, уличі, тиверці, білі хорвати). Руська земля (Куявія). Утворення Київської Русі. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як державної релігії. «Руська правда». Правління Ярославичів (Ізяслав, Святослав, Всеволод). Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава Великого в Києві. Боротьба з половецькою загрозою. Розвиток суспільно-політичного та господарського життя Київської Русі.</p> <p>Архітектура (Десятинна церква, Софійський собор, Спасо-Преображенський собор). Поширення писемності. Розвиток культури й освіти Київської Русі.</p> <p>Дати: 860 р. – похід Аскольда на Константинополь, укладення першого відомого договору Русі з Візантією; 907, 911, 941, 943–944 рр. – походи князів на Константинополь; 882 р. – об'єднання північних (Славія) та південних руських (Куявія) земель Олегом; 988 р. – запровадження християнства як державної релігії; 989 р. – заснування першої школи в Києві 1019–1054 рр. – князювання Ярослава Мудрого в Києві. 1036 р. – розгром печенігів князем Ярославом Мудрим. 1056–1057 рр. – створення Остромирового Євангелія; 1097 р. – Любецький з'їзд (снем) князів;</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі території розселення східнослов'янських племінних союзів у VIII–IX ст., шлях «із варягів у греки», шлях полюддя, походи князів на Константинополь, походи князя Святослава, територіальні межі Київської Русі за Олега та Ярослава Мудрого; Київське, Чернігівське, Переяславське, Галицьке, Волинське князівства за доби роздробленості (XII ст.).</p> <p>Характеризувати розвиток політичного, соціального і господарського життя Київської Русі; внутрішню та зовнішню політику Аскольда, Олега, Ігоря, Ольги, Святослава, Володимира Великого та Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха, його сина Мстислава; розвиток Київського, Чернігівського, Переяславського, Галицького і Волинського князівств.</p> <p>Пояснювати, у чому полягає значення та наслідки внутрішньо- та зовнішньополітичної діяльності князів, Любецького з'їзду князів, причини та сутність політичної роздробленості Київської Русі.</p> <p>Визначати передумови та історичне значення запровадження християнства як державної релігії, етапи розвитку Київської Русі, наслідки походів князів, суть роздробленості</p>

1113 р. – укладення «Повісті минулих літ»; початок правління Володимира Мономаха в Києві;

1187 р. – перша згадка назви «Україна» в писемних джерелах; створення «Слова о полку Ігоревім».

Персоналії: Аскольд, Олег, Ігор, Ольга, Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах, Ярослав Осмомисл, літописець Нестор, митрополит Іларіон, іконописець Алімпій, лікар Агапіт.

Поняття та терміни:

«племінний союз», «князь», «полюддя», «язичництво», «християнство», «шлюбна дипломатія», «Червенські міста», «політична роздробленість», «віче», «вотчинне землеволодіння», «бояри», «смерди», «ізгої», «закупи», «ікони», «мозаїка», «фреска», «книжкова мініатюра», «билини», «літопис»

4. ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА. МОНГОЛЬСЬКА НАВАЛА

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Галицько-Волинська держава за нащадків Данила Романовича. Розвиток суспільно-політичного та господарського життя. Культура Галицько-Волинської держави.</p> <p>Дати: 1199 р. – утворення Галицько-Волинської держави; 1223 р. – битва на р. Калка; 1238–1264 рр. – правління Данила Романовича; 1240 р. – захоплення Києва монголами; 1340 р. – припинення існування Галицько-Волинської держави.</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі Галицько-Волинську державу за правління Романа Мстиславича та Данила Романовича; напрямки походів монголів на південно-західні землі Русі.</p> <p>Характеризувати розвиток політичного, соціального і господарського життя Галицько-Волинської держави, внутрішню та зовнішню політику Данила Романовича, Лева Даниловича, Юрія I Львовича, Юрія II Болеслава, залежність українських князівств від Золотої Орди, наслідки золотоординського панування.</p> <p>Пояснювати особливості процесу формування та значення утворення Галицько-Волинської держави</p> <p>Визначати передумови та історичне значення утворення, наслідки Галицько-Волинської держави, монгольської навали.</p>

<p>Персоналії: Роман Мстиславович, Данило Романович, Лев Данилович, Юрій I Львович, Юрій II Болеслав.</p> <p>Поняття та терміни: «ярлик», «баскак»</p>	
--	--

**5. ЛИТОВСЬКО-РУСЬКА ДЕРЖАВА. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО ТА ІНШИХ ДЕРЖАВ
(У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIV – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVI СТ.)**

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Боротьба Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Вхід українських земель до складу інших держав (Угорське королівство, Молдавське князівство, Османська імперія, Московське царство). Кревська унія. «Велике князівство Руське». Остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Виникнення українського козацтва. Соціально-економічне життя. Розвиток культури та освіти.</p> <p>Дати: 1362 р. – битва на р. Сині Води; 1385 р. – укладення Кревської унії; 1410 р. – Грюнвальдська битва; 1449 р. – утворення Кримського ханства; 1471 р. – остаточна ліквідація Київського князівства; 1478 р. – визнання Кримським ханством васальної залежності від Османської імперії 1489 р. – перша згадка про українських козаків у писемних джерелах; 1514 р. – битва під Оршею.</p> <p>Персоналії: Ольгерд, Вітовт, Свидригайло, Хаджі-Гірей, Костянтин</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; територію Кримського ханства.</p> <p>Характеризувати політичне становище українських земель у складі Великого князівства Литовського до і після Кревської унії, соціально-економічний розвиток українських земель, становище суспільних станів, здобутки в галузі освіти та культури, архітектури.</p> <p>Визначати особливості суспільно-політичного життя українських земель у складі Великого князівства Литовського, причини та наслідки Кревської унії, причини виникнення українського козацтва, наслідки татарських набігів</p> <p>Пояснювати особливості перебування українських земель у складі інших держав</p>

<p>Іванович Острозький, Юрій Дрогобич, брати Коріатовичі.</p> <p>Поняття та терміни: «шляхта», «магдебурзьке право», «магістрат», «цехи», «Дике поле», «козак», «Шипинська земля»</p>	
--	--

6. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ Речі ПОСПОЛИТОЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVI СТ.)

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х років. (К. Косинського та С. Наливайка). Братський рух. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти.</p> <p>Дати: 1556–1561 рр. – створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. – заснування князем Д. Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої відомої Січі; 1569 р. – Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої; 1586 р. – утворення першої братської (слов'яно-греко-латинської) школи; 1596 р. – Берестейська церковна унія. Утворення греко-католицької церкви.</p> <p>Персоналії: Василь-Костянтин Острозький, Дмитро Вишневецький, Герасим Смотрицький, Іван Федоров.</p> <p>Поняття та терміни: «воеводство», «українська шляхта», «українське козацтво», «реєстрове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «клейноди», «греко-католицька церква», «братство», «полемічна література»</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, польські воєводства на українських землях та їхні центри, райони охоплені козацькими повстаннями 1590-х років.</p> <p>Характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, здобутки в галузі освіти та науки; військово-політичну організацію козацтва; становище православної церкви, діяльність видатних діячів періоду, православних братств.</p> <p>Визначати причини та наслідки Люблінської та Берестейської уній, перших козацьких повстань</p>

7. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (ПЕРША ПОЛОВИНА XVII СТ.).

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Зміни в соціально-економічному житті. Відновлення церковної православної ієрархії 1620 р. Розвиток культури та освіти. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства і Османської імперії. Козацькі повстання 1620–1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького...»</p> <p>Дати: 1618 р. – похід козаків під проводом гетьмана П. Конашевича-Сагайдачного на Москву; 1621 р. – Хотинська битва; 1625 р. – Куруківська угода; 1632 р. – «Пункти для заспокоєння руського народу», утворення Києво-Могилянської колегії; 1637–1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні.</p> <p>Персоналії: Марко Жмайло, Тарас Трясило, Іван Сулима, Петро Конашевич-Сагайдачний, Михайло Дорошенко, Йов Борецький, Михайло Рогоза, Петро Могила, Іван Вишенський.</p> <p>Поняття та терміни: «панщина», «фільварки», «Золотий спокій»</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; воєводства Речі Посполитої на українських землях. Напрямки походів козаків.</p> <p>Характеризувати соціально-економічне та політичне становище в українських землях, становище православної та греко-католицької церков.</p> <p>Визначати наслідки «доби героїчних походів козацтва» перших десятиліть XVII ст., козацьких повстань 1620–1630-х рр.</p>

8. НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНА ВІЙНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД ПРОВОДОМ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО СЕРЕДИНИ XVII СТ.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького.</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни, територію української козацької держави за Зборівським і Білоцерківським договорами, місця основних подій війни.</p> <p>Характеризувати відносини Війська Запорозького з Польщею,</p>

<p>Дати: 1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. – Зборівська битва. Зборівський договір; 1651 р. – Берестецька битва. Білоцерківський договір; 1652 р. – Батозька битва; 1653 р. – битва під Жванцем; 1654 р. – Переяславська рада; українсько-московський договір («Березневі статті»); 1656 р. – московсько-польське Віленське перемир'я.</p> <p>Персоналії: Богдан Хмельницький, Іван Богун, Тиміш Хмельницький.</p> <p>Поняття та терміни: «Національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина», «покозачення»</p>	<p>Кримським ханством, Молдовою, Московією, Швецією та Трансільванією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-московського договору 1654 р.</p> <p>Визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи.</p> <p>Пояснювати, у чому наслідки й значення найважливіших битв війни та договорів у розгортанні національно-визвольної боротьби</p>
--	--

9. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ 50-х – у 80-ті рр. XVII ст.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Гетьманування І. Виговського, Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.</p> <p>Дати: 1658 р. – Гадяцький договір; 1659 р. – Конотопська битва; 1667 р. – Андрусівське перемир'я; 1669 р. – Корсунська угода, визнання Гетьманщиною протекторату Османської імперії; 1681 р. – Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. – «Вічний мир» між Московським царством і Річчю Посполитою.</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України; території, що перебували під контролем Московського царства, Османської імперії, Польщі.</p> <p>Характеризувати зовнішню та внутрішню політику гетьманів, зміст політичних угод того часу, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя.</p> <p>Визначати причини та наслідки Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель; особливості адміністративно-політичного устрою Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини</p>

<p>Персоналії: Іван Виговський, Петро Тетеря, Петро Дорошенко, Іван Брюховецький, Іван Сірко, Юрій Хмельницький, Дем'ян Многогрішний, Іван Самойлович.</p> <p>Поняття та терміни: «Руїна», «Великий згін»</p>	
---	--

10. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ XVII – у першій половині XVIII ст.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Гетьманування І. Мазепи. Північна війна і Україна. Повстання під проводом С. Палія (1702–1704 рр.). Гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» (1734-1750 рр.). Розвиток культури та освіти. Києво-Могилянська академія</p> <p>Дати 1708 р. – українсько-шведський союз, зруйнування Батурина 1709 р. – зруйнування російськими військами Чортомлицької Січі; Полтавська битва; 1710 р. – Конституція Пилипа Орлика; 1713 р. – ліквідація козацтва на Правобережній Україні; 1734 р. – заснування Нової (Підпільненської) Січі.</p> <p>Персоналії: Іван Мазепа, Кость Гордієнко, Іван Скоропадський, Павло Полуботок, Данило Апостол, Пилип Орлик, Феофан Прокопович.</p> <p>Поняття та терміни: «Конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «козацьке бароко», «козацькі літописи»</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі, у складі різних держав; території, підвладні гетьманам Лівобережної України, територію, охоплену повстанням С. Палія, події Північної війни на території України.</p> <p>Характеризувати внутрішню та зовнішню політику гетьманів, діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст основних положень Конституції Пилипа Орлика.</p> <p>Визначати причини укладення українсько-шведського союзу в роки Північної війни; наслідки Полтавської битви для українських земель</p>

11. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVIII СТ.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Гетьманування К.Розумовського. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Заселення Південної України. Гайдамацький та опришківський рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі. Розвиток культури, науки, освіти.</p> <p>Дати: 1764 р. – остаточна ліквідація гетьманства; 1768 р. – Коліївщина; 1775 р. – остаточна ліквідація Запорозької Січі; 1780–1782 рр. – ліквідація особистої залежності селян в Австрійській імперії; 1783 р. – закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України.</p> <p>Персоналії: Кирило Розумовський, Петро Калнишевський, Олекса Довбуш, Максим Залізник, Іван Гонта, Григорій Сковорода, Артем Ведель, Максим Березовський, Дмитро Бортнянський, Степан Ковнір, Іван Григорович-Барський.</p> <p>Поняття та терміни: «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «Коліївщина»</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; територіальні зміни, що відбулися на українських землях унаслідок поділів Речі Посполитої, російсько-турецьких війн (1768–1774, 1787–1791 рр.), ліквідації Кримського ханства (1783), території охоплені гайдамацьким і опришківським рухами, Коліївщиною.</p> <p>Характеризувати основні напрями політики Російської імперії щодо України, особливості гайдамацького та опришківського рухів, територіально-адміністративний устрій та господарське життя Нової (Підпільненської) Січі, політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель.</p> <p>Визначати причини та наслідки гайдамацького й опришківського рухів, скасування гетьманства, ліквідації Запорозької Січі, поділів Речі Посполитої, приєднання земель Правобережної України та Кримського ханства до Росії.</p> <p>Пояснювати значення Запорозької Січі та Гетьманщини в історії України</p>

12. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ XVIII – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Початок українського національного відродження. Кирило-Мефодіївського братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.</p> <p>Дати: 1798 р. – видання «Енеїди» І. Котляревського; 1828 р. – ліквідація Задунайської Січі; грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку; 1830–1831 рр. – польське визвольне повстання; 1840 р. – перше видання «Кобзаря» Т. Шевченка; 1846–1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського братства.</p> <p>Персоналії: Йосип Гладкий, Микола Гулак, Іван Котляревський, Микола Костомаров, Пантелеймон Куліш, Тарас Шевченко, Устим Кармалюк.</p> <p>Поняття та терміни: «промисловий переворот», «нація», «національне відродження», «національна ідея», «масонство», «декабристи»</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської імперії, територіальні зміни, що відбулися внаслідок російсько-турецьких війн (1806–1812, 1828–1829 рр.).</p> <p>Характеризувати політику Російської імперії щодо України економічний розвиток і соціальні відносини, початок національного відродження, поширення на Україну російського та польського суспільних рухів, програмні засади, документи та діяльність Кирило-Мефодіївського братства,</p> <p>Визначати причини, значення національного відродження, діяльності Кирило-Мефодіївського братства</p>

13. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ XVIII – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848–1849 рр. Діяльність Головної руської ради (1848–1851 рр.). Перший досвід парламентської</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Австрійської імперії.</p> <p>Характеризувати перебіг українського національного руху під час революції 1848–1849 рр. в Австрійській імперії; політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель, її наслідки; початок національного відродження,</p>

<p>діяльності.</p> <p>Дати: 1816 рр. – створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священиків 1833–1837 рр. – діяльність «Руської трійці»; 1848 р. – скасування панщини в Галичині; видання першої україномовної газети «Зоря Галицька».</p> <p>Персоналії: Олександр Духнович, Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький, Василь Подолинський, Лук'ян Кобилиця.</p> <p>Поняття та терміни: «будителі», «революція», «Весна народів»</p>	<p>форми соціального протесту населення.</p> <p>Визначати наслідки, значення подій 1848–1849 рр., причини та значення антикріпосницького руху в західноукраїнських землях</p>
--	--

14. КУЛЬТУРА УКРАЇНИ КІНЦЯ XVIII – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТ.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Розвиток освіти, науки, літератури, мистецтва, архітектури. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.</p> <p>Дати: 1805 р. – відкриття університету в Харкові; 1834 р. – відкриття університету в Києві. 1839 р. – ліквідація царською владою греко-католицької церкви на Правобережжі.</p> <p>Персоналії: Петро Гулак-Артемівський, Григорій Квітка-Основ'яненко, Михайло Максимович, Михайло Остроградський, Василь Каразін.</p> <p>Поняття та терміни: «романтизм», «класицизм»</p>	<p>Характеризувати основні явища і процеси розвитку культури, творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців.</p> <p>Визначати умови та особливості розвитку культури кінця XVIII – першої половини XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.</p>

15. НАДНІПРЯНСЬКА УКРАЇНА В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Події Кримської війни 1853–1856 рр. на українських землях. Реформи 1860–1870-х роках і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Журнал «Основа». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873–1876 рр.). Братство тарасівців.</p> <p>Дати: 19 лютого 1861 рр. – царський маніфест про скасування кріпосного права в Російській імперії; 1863 рр. – Валуєвський циркуляр; 1863–1864 рр. – польське національно-визвольне повстання; 1876 р. – Емський указ.</p> <p>Персоналії: Володимир Антонович, Михайло Драгоманов, Борис Грінченко, Павло Чубинський.</p> <p>Поняття та терміни: «Київська козаччина», «земства», «громадівський рух», «народники»</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі події Кримської війни на українських землях.</p> <p>Характеризувати основний зміст реформ 1860–1870-х рр., та особливості їх проведення на українських землях, зміни в соціальному складі населення в другій половині ХІХ ст., процеси модернізації; національний рух на українських землях у складі Російської імперії, національну політику Росії, основні погляди та напрями діяльності громадівців.</p> <p>Визначати наслідки Кримської війни для України, реформ 1860–70-х рр., Валуєвського циркуляру та Емського указу</p>

16. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ АВСТРІЙСЬКОЇ (АВСТРО-УГОРСЬКОЇ) ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація національного руху та утворення перших політичних партій. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».</p> <p>Дати: 1868 р. – створення у Львові товариства «Просвіта»; 1873 р. – створення у Львові Літературного товариства</p>	<p>Характеризувати особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині ХІХ ст., зміни в соціальному складі населення, основні течії суспільно-політичного руху (москвофіли та народовці); діяльність «Просвіт» та Наукового товариства ім. Т. Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині.</p> <p>Визначати причини та наслідки трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху; особливості українського</p>

<p>ім. Т. Шевченка (від 1892 р. – Наукове товариство ім. Т. Шевченка); 1890 р. – створення Русько-української радикальної партії; 1899 р. – створення Української Національно-демократичної партії та Української соціал-демократичної партії. Персоналії: Іван Франко, Юліан Бачинський, Василь Нагірний. Поняття та терміни: «трудова міграція», «партія», «українофіли», «москвофіли», «народовці», «радикали», «нова ера»</p>	<p>національного руху, напрями діяльності та здобутки провідних діячів західноукраїнських земель у національному русі другої половини XIX ст.</p>
---	---

17. КУЛЬТУРА УКРАЇНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТ.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Дати: 1865 р. – відкриття Новоросійського університету; 1875 р. – відкриття Чернівецького університету. Персоналії: Сергій Васильківський, Семен Гулак-Артемовський, Данило Заболотний, Марія Заньковецька, Ілля Мечников, Агатангел Кримський, Леся Українка, Іван Карпенко-Карий, Марко Кропивницький, Микола Лисенко, Микола Пимоненко, Микола Леонтович, Микола Садовський, Соломія Крушельницька, Дмитро Яворницький, Микола Терещенко, Богдан Ханенко. Поняття та терміни: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм»</p>	<p>Характеризувати основні культурні явища, процеси другої половини XIX – початку XX ст., розвиток освіти, науки, літератури, образотворчого, музичного мистецтва, архітектури, процес становлення професійного театру, діяльність меценатів та їхній вплив на розвиток культури. Визначати умови розвитку культури в другій половині XIX – на початку XX ст., творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців</p>

18. НАДДНІПРЯНСЬКА УКРАЇНА В 1900-1914 РР.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905–1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення національного гніту в 1907–1914 рр. Земельна реформа П.Столипіна та її вплив на Україну.</p> <p>Дати: 1900 р. – створення Революційної української партії (РУП), першої політичної партії Наддніпрянської України; 1908 р. – створення Товариства українських поступовців (ТУП); 1911–1913 рр. – «справа Бейліса».</p> <p>Персоналії: Євген Чикаленко, Микола Міхновський, Ілля Шраг.</p> <p>Поняття та терміни: «монополія», «хутір», «відруб», «чорносотенці», «страйк»</p>	<p>Характеризувати особливості економічного та соціального розвитку (процес монополізації, розвиток сільського господарства, процес утворення українських політичних партій, розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі), національно-визвольний рух України в роки російської революції 1905–1907 рр., діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах Росії, особливості проведення Столипінської аграрної реформи, особливості її запровадження в Україні.</p> <p>Визначати основні тенденції політичного, соціально-економічного розвитку українських земель у складі Російської імперії на початку ХХ ст., причини та наслідки посилення національного гніту в 1907–1914 рр.</p>

19. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЇ У 1900-1914 РР.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення західноукраїнських земель.</p> <p>Дати: 1900 р. – обрання А. Шептицького митрополитом греко-католицької церкви; 1907 р. – впровадження в Австро-Угорській імперії загального</p>	<p>Характеризувати економіку західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії, розвиток кооперативного руху, діяльність політичних партій, національних і спортивно-фізкультурних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт».</p> <p>Визначати причини активізації політичного руху на початку ХХ ст., його результати, роль А. Шептицького в піднесенні національного життя</p>

виборчого права для чоловіків. Персоналії: Андрей Шептицький, Іван Боберський, Кирило Трильовський Поняття та терміни: «Народне віче»	
---	--

20. УКРАЇНА В ПЕРШІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
Факти: Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на українських землях. Діяльність австрійської та російської адміністрацій у Галичині та Буковині. Українські січові стрільці (УСС). Дати: серпень 1914 р. – утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців, створення Союзу визволення України. 1914 р. – Галицька битва; 1915 р. – утворення Загальної української ради; 1916 р. – Брусилівський прорив. Персоналії: Кость Левицький, Василь Вишиваний, Дмитро Донцов. Поняття та терміни: «світова війна», «Галицько-Буковинське генерал-губернаторство»	Розпізнавати на картосхемі військові події на території України в 1914–1917 рр., бойовий шлях Українських січових стрільців (УСС), Галицько-Буковинське генерал-губернаторство. Характеризувати територіально-політичні плани ворогуючих держав щодо українських земель, позиції українських політичних сил щодо війни, політичне життя та соціально-економічне становище населення в роки війни. Визначати політичні та соціально-економічні наслідки війни для українського суспільства

21. УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
Факти: Революційні події в Україні в 1917 – на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в	Розпізнавати на картосхемі територію Української Народної Республіки, згідно з III Універсалом УЦР; напрямки наступу більшовиків під час першої війни УНР з радянською Росією.

<p>питанні самовизначення українців. Універсали Української Центральної Ради (УЦР). Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки (УНР). Проголошення радянської влади. Перша війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.</p> <p>Дати: березень 1917 р. – утворення Української Центральної Ради; квітень 1917 р. – Всеукраїнський Національний конгрес; червень 1917 р. – I Універсал УЦР; липень 1917 р. – II Універсал УЦР; листопад 1917 р. – III Універсал УЦР; 22 (9) січня 1918 р. – IV Універсал УЦР, проголошення незалежності УНР; січень 1918 р. – бій під Крутами.</p> <p>Персоналії: Михайло Грушевський, Володимир Винниченко, Сергій Єфремов.</p> <p>Поняття та терміни: «автономізація», «самостійники», «Універсали УЦР», «Генеральний Секретаріат», «Вільне козацтво», «Народний секретаріат»</p>	<p>Характеризувати діяльність Української Центральної Ради, українських партій, політичних діячів; основні положення Універсалів УЦР; взаємовідносини УЦР з Тимчасовим урядом; боротьбу за владу в Києві в жовтні – листопаді 1917 р. Ультиматум Раднаркому.</p> <p>Визначати причини Української революції, її характер; роль Всеукраїнських з'їздів рад у Києві та Харкові; причини та наслідки першої війни радянської Росії з УНР; здобутки і прорахунки УЦР в державотворчому процесі;</p> <p>Пояснювати історичне значення Універсалів УЦР</p>
---	---

22. УКРАЇНА В БОРОТЬБІ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (1918–1921 рр.)

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Брестський мирний договір між УНР та державами Четверного союзу. Конституція УНР. Гетьманський переворот. Українська держава. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Українсько-польська війна 1918-1919 рр. Акт Злуки УНР та ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Друга радянсько-українська війна.</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі територію УНР за Брестським мирним договором; територію Української Держави П. Скоропадського; хід воєнних дій на території України в 1918–1921 рр.</p> <p>Характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана П. Скоропадського, Директорії УНР, ЗУНР, УСРР, зміст Варшавська угода між УНР та Польщею, Ризького мирного договору, культурне життя в Україні в 1918–1920 рр.</p>

Окупація військами Антанти півдня України. Повстання М. Григор'єва. Денікінський режим в Україні. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий «Зимовий похід» Армії УНР. Холодноярська республіка (1918-1922 рр.).

Дати:

січень (лютий) 1918 р. – Брестський мирний договір між УНР та державами Четверного союзу;

29 квітня 1918 р. – державний переворот і прихід до влади П. Скоропадського;

1 листопада 1918 р. – «Листопадовий зрив» у Львові;

13 листопада 1918 р. – проголошення Західноукраїнської Народної Республіки;

листопад 1918 р. – Українська академія наук

14 листопада 1918 р. – утворення Директорії;

22 січня 1919 р. – проголошення Акта Злуки УНР та ЗУНР;

грудень 1919 – травень 1920 рр. – Перший «Зимовий похід» Армії УНР;

квітень 1920 р. – Варшавська угода;

березень 1921 р. – Ризький мирний договір;

листопад 1921 р. – Другий «Зимовий похід» Армії УНР.

Персоналії:

Павло Скоропадський, Євген Петрушевич, Дмитро Вітовський, Симон Петлюра, Нестор Махно, Матвій Григор'єв, Християн Раковський, Михайло Омелянович-Павленко, Юрій Тютюнник, Георгій Нарбут.

Поняття та терміни:

«Директорія», «соборність», «отаманщина», «воєнний комунізм», «Чортківська офензива», «Київська катастрофа»

Визначати причини гетьманського перевороту та падіння режиму гетьмана П. Скоропадського; особливості внутрішньої та зовнішнього становища УНР часів Директорії; причини та наслідки українсько-польської війни та підписання С. Петлюрою Варшавської угоди; причини поразки національно-визвольних змагань (національно-демократичної революції в Україні).

Пояснювати історичне значення відновлення української державності на східно- та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт Злуки УНР та ЗУНР)

23. УКРАЇНЬСЬКА СРР В УМОВАХ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ (1921–1929 РР.)

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Голод у південних губерніях УСРР. Антицерковна кампанія. Неп в УСРР. Входження УСРР до складу СРСР. Політика «коренізації» в УСРР («українізація»). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження 1920-х рр.</p> <p>Дати: 1921–1923 рр. – голод в Україні; 1921 р. – утворення Української автокефальної православної церкви (УАПЦ); 1922 р. – входження УСРР до складу СРСР; 1923 р. – початок політики «коренізації» в УСРР; 1925 р. – проголошення курсу на індустріалізацію.</p> <p>Персоналії: Олександр Шумський, Микола Скрипник, Михайло Волобуєв, Микола Хвильовий, Лесь Курбас, Гнат Юра, Михайло Бойчук, Олександр Довженко, Василь Липківський.</p> <p>Поняття та терміни: «неп», «безробіття», «трест», «індустріалізація», «коренізація», «автокефальна церква», «національні райони»</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої УСРР у 1921–1929 рр.</p> <p>Характеризувати складові непу, процес стабілізації економічного й соціального життя в Україні; національну, релігійну та церковну політику в Україні, «коренізації» та її наслідки, особливості розвитку української культури.</p> <p>Визначати причини та наслідки вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні; «коренізації», її вплив на суспільство та українську культуру</p>

24. УТВЕРДЖЕННЯ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ В 1929-1939 РР.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Форсована індустріалізація, насильницька колективізація, ідеологізація суспільного і культурного життя України. Культ особи. Масові репресії. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні – геноцид Українського народу. Згортання українізації. Антицерковна кампанія.</p> <p>Дати:</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі основні індустріальні об'єкти, побудовані роки перших п'ятирічок, райони, що найбільш постраждали від Голодомору.</p> <p>Характеризувати сутність політики форсованої індустріалізації та насильницької колективізації; взаємозв'язок між складовими політики сталінського тоталітарного режиму (індустріалізація, колективізація, «культурна революція», масові репресії); зміни в</p>

<p>1928/1929–1932 рр. – перша п’ятирічка; 1928 р. – судовий процес у «Шахтинській справі»; 1929 р. – початок насильницької колективізації; 1930 р. – судовий процес у справі «Спілки визволення України» (СВУ); 1932–1933 рр. – Голодомор в Україні; 1934 р. – перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва; 1937 р. – ухвалення Конституції УРСР; 1937–1938 рр. – «Великий терор».</p> <p>Персоналії: Станіслав Косіор, Лазар Каганович, Олександр Богомолець, Микола Стражеско, Володимир Філатов, Юрій Кондратюк, Максим Рильський, Павло Тичина, Павло Вірський, Григорій Верьовка.</p> <p>Поняття та терміни: «тоталітарний режим», «п’ятирічка», «форсована індустріалізація», «стаханівський рух», «колективізація», «розкуркулення», «закон про п’ять колосків», «Голодомор», «чорна дошка», «розстріляне відродження», «ГУЛАГ», «паспортна система», «соціалістичний реалізм (соцреалізм)»</p>	<p>соціальній структурі населення, особливості культурного життя періоду.</p> <p>Визначати причини, джерела фінансування та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації, масових репресіями; причини та наслідки Голодомору 1932–1933 рр.</p> <p>Пояснювати взаємозв’язок між економічними перетвореннями та структурними змінами в суспільстві, масовими репресіями.</p>
---	---

25. Західна Україна в 1921–1939 рр.

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Суспільно-політичні рухи, радикалізація політичного життя в 1930-х рр. Карпатська Україна.</p> <p>Дати: 1920 р. – підписання Бессарабського протоколу, визнання країнами Антанти входження Бессарабії до складу Румунії; 1923 р. – визнання країнами Антанти входження Східної</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, територіальні межі Карпатської України.</p> <p>Характеризувати вплив міжнародної ситуації 1920–1930-х рр. на політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, різні течії національного руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1930-х рр.</p> <p>Визначати причини розподіл українських земель між іншими</p>

<p>Галичини до складу Польщі; саморозпуск уряду ЗУНР; 1925 р. – утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО); 1929 р. – утворення Організації українських націоналістів (ОУН); 1930 р. – проведення польською владою акції «пацифікації»; 1938 р. – надання автономії Підкарпатській Русі у складі Чехо-Словаччини; 15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України. Персоналії: Євген Коновалець, Степан Бандера, Андрій Мельник, Василь Мудрий, Августин Волошин. Поняття та терміни: «східні креси», «осадництво», «пацифікація», «русинство», «Таємний університет», «політична еміграція»</p>	<p>державами у 1920–1930-ті рр. та їх наслідки для суспільства; причини і наслідки діяльності політичних сил</p>
--	--

26. УКРАЇНА ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939–1945 РР.)

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Початок Другої світової війни. Приєднання Західної України, Південної та Північної Бессарабії та Північної Буковини до УРСР. Напад нацистської Німеччини та її союзників на СРСР. Оборона Києва, Одеси, Севастополя. Поразки Червоної армії. Нацистський окупаційний режим. Голокост. Радянський партизанський рух. Діяльність ОУН. Утворення УПА. Польсько-український конфлікт. Створення Української головної визвольної ради (УГВР). Вигнання нацистських окупантів з території України. Депортація кримських татар та інших народів Криму (травень 1944 р.). Внесок українців у визволення народів Європи від нацизму. Завершення Другої світової війни. Дати:</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі українські землі, приєднані до УРСР 1939-1940 рр.; основні події, пов'язані з початком та завершенням вигнання з України нацистських загарбників та їх союзників; окупаційні зони, на які була поділена Україна; території активних дій різних течій руху Опору. Характеризувати суть гітлерівських планів «Барбаросса» та «Ост», нацистського «нового порядку», Голокост, діяльність радянського партизанського та українського визвольного рухів. Визначати наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 р. для українських земель, політики радянізації новоприєднаних до УРСР територій, причини поразок Червоної армії у 1941-1942 рр., основні результати та наслідки війни для України й українського народу, внесок українського народу в перемогу</p>

23 серпня 1939 р. – радянсько-німецький договір про ненапад і таємний протокол до нього («пакт Молотова–Ріббентропа»);

1 вересня 1939 р. – початок Другої світової війни;

17 вересня 1939 р. – вторгнення Червоної армії на територію Західної України;

червень 1940 р. – вторгнення Червоної армії на територію Бессарабії та Північної Буковини;

22 червня 1941 р. – напад Німеччини на СРСР;

30 червня 1941 р. – проголошення Акта відновлення Української Держави;

14 жовтня 1942 р. – створення Української повстанської армії (УПА);

грудень 1942 р. – початок вигнання нацистських загарбників з України;

6 листопада 1943 р. – визволення Києва від нацистських окупантів з

січень – лютий 1944 р. – Корсунь-Шевченківська наступальна операція;

28 жовтня 1944 р. – завершення вигнання нацистських окупантів зі всієї території України;

9 травня 1945 р. – День Перемоги над нацистською Німеччиною;

2 вересня 1945 р. – завершення Другої світової війни.

Персоналії:

Михайло Кирпонос, Микола Ватутін, Сидір Ковпак, Ярослав Стецько, Тарас Бульба (Боровець), Роман Шухевич, Іван Кожедуб, Олексій Берест, Кузьма Дерев'янка.

Поняття та терміни:

«радянська», «новий порядок», «План «Барбаросса», «мобілізація», «евакуація», «план «Ост», «Голокост», «колабораціонізм», «рух Опору», «Український штаб партизанського руху (УПШР)», «похідні групи», «Поліська

над нацистською Німеччиною та її союзниками.

Пояснювати наслідки найважливіших воєнних подій 1941–1944 рр. на території України, депортацію кримських татар та інших народів Криму (травень 1944 р.)

Січ», «Східний вал», «випалена земля», «депортація»

27. УКРАЇНА В ПЕРШІ ПОВОЄННІ РОКИ (1945 – НА ПОЧАТКУ 1950-Х РР.)

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Участь УРСР зовнішній політиці Радянського Союзу. Адміністративно-територіальні зміни. Відбудова. Голод в Україні 1946–1947 рр. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН і УПА. Придушення визвольного руху. Розгортання ідеологічних кампаній (боротьба з «українським буржуазним націоналізмом», «низькопоклонством перед Заходом», «безродними космополітами» тощо).</p> <p>Дати: 1945 р. – входження Закарпаття до складу УРСР; квітень 1945 р. – Україна – співзасновниця Організації Об'єднаних Націй (ООН); березень 1946 р. – «саморозпуск» Української греко-католицької церкви (УГКЦ); 1946–1947 рр. – голод в Україні; квітень–липень 1947 р. – проведення польською владою операції «Вісла».</p> <p>Персоналії: Йосип Сліпий, Володимир Сосюра, Олесь Гончар.</p> <p>Поняття та терміни: «відбудова», «операція «Вісла», «ждановщина», «лисенківщина», «холодна війна»</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України.</p> <p>Характеризувати політику влади щодо соціально-економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя, хід операції «Вісла».</p> <p>Визначати особливості та наслідки радянізації західних областей, причини та наслідки проведення операції «Вісла», розгортання ідеологічних кампаній.</p> <p>Пояснювати причини голоду в Україні і «саморозпуску» УГКЦ</p>

28. УКРАЇНА В УМОВАХ ДЕСТАЛІНІЗАЦІЇ (1953–1964 РР.)

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950–1960-х рр.: припинення масових репресій, часткова</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України.</p> <p>Характеризувати сутність процесу лібералізації, спроби</p>

реабілітація. Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Спроби реформування управління промисловістю та сільського господарства, соціальної сфери. Виникнення руху «шістдесятників», дисидентського руху наприкінці 1950 – на початку 1960-х рр.

Дати:

1953-1954 рр. – повстання політичних в'язнів в сталінських концтаборах. Ліквідація ГУЛАГу;

лютий 1954 р. – входження Кримської області до складу УРСР;

1956 р. – XX з'їзд КПРС, засудження культу особи;

1957 р. – запуск першого штучного супутника Землі, початок «космічної ери»;

1959 р. – утворення Української робітничо-селянської спілки;

1961 р. – перший політ людини в Космос (Юрій Гагарін).

Персоналії:

Микита Хрущов, Левко Лук'яненко, Іван Світличний, Алла Горська, Іван Дзюба, Ліна Костенко, Євген Сверстюк, Василь Симоненко, Лев Ревуцький, Борис Лятошинський, Василь Касіян.

Поняття та терміни:

«десталінізація», «культ особи», «лібералізація», «політична реабілітація», «відлига», «раднаргоспи», «шістдесятники», «дисидентство», «хрущовки»

реформ управління економікою в середині 1950–1960-х рр., здобутки та особливості розвитку культури; сутність опозиційного руху.

Визначати наслідки процесу лібералізації, реформ для українського суспільства, причини виникнення та значення опозиційного руху.

Пояснювати причини та наслідки входження Кримської області до складу УРСР

29. УКРАЇНА В ПЕРІОД ЗАГОСТРЕННЯ КРИЗИ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ (1965–1985 РР.)

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні (середина 1960 – початок 1980-х рр.). Спроби економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Здобутки і проблеми соціальної сфери. Культура та духовне життя. Русифікація. Опозиційний рух.</p>	<p>Характеризувати наслідки змін в політичному керівництві УРСР на початку 1970-х рр.; стан економіки; основні вимоги та напрями опозиційного руху 1960–1970-х рр., явища у сфері культури, політику русифікації. Визначати причини політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, активізації опозиційного руху, здобутки та</p>

<p>Дати: 1965 р. – реформи в сільському господарстві та промисловості («косигінська реформа»); перша хвиля арештів дисидентів; 1972 р. – зміна політичного керівництва УРСР; масові арешти дисидентів; 1976 р. – утворення Української Гельсінської групи.</p> <p>Персоналії: Леонід Брежнєв, Петро Шелест, Володимир Щербицький, Валерій Марченко, Петро Григоренко, Микола Руденко, Василь Стус, В'ячеслав Чорновіл, Борис Патон, Микола Амосов, Олег Антонов, Сергій Параджанов, Іван Миколайчук, Євген Станкович, Платон Майборода, Володимир Івасюк, Леонід Биков</p> <p>Поняття та терміни: «застій», «дефіцит», «розвинений соціалізм», «номенклатура», «русифікація», «самвидав», «тамвидав», «правозахисник», «Конституція розвинутого соціалізму»</p>	<p>проблеми розвитку соціальної сфери. Пояснювати значення опозиційного руху</p>
--	--

30. РОЗПАД РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ ТА ВІДРОДЖЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (1985-1991 рр.)

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Початок «перебудови». Загострення соціально-економічної кризи. Рівень життя населення. Чорнобильська катастрофа. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр. Загальноукраїнський страйк шахтарів. Політичні реформи. Формування багатопартійності, створення Народного руху України за перебудову, перші альтернативні вибори до Верховної Ради УРСР. Створення Автономної Республіки Крим (12 лютого 1991 р.). Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України. Проведення Всеукраїнського референдуму та виборів Президента України.</p>	<p>Характеризувати зміст та основні напрями політики «перебудови», розгортання соціального і національного рухів, падіння авторитету КПУ, процес формування багатопартійності, зміст Декларації про державний суверенітет України та Акта проголошення незалежності України, особливості соціально-економічної становища УРСР.</p> <p>Визначати причини та наслідки поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення; зв'язок між масовим національно-демократичним і дисидентським рухами, як різними формами українського визвольного руху.</p> <p>Пояснювати причини розпаду і його наслідки для державотворення в Україні</p>

<p>Дати: квітень 1985 р. – початок «перебудови»; 26 квітня 1986 р. – вибух на Чорнобильській АЕС; вересень 1989 р. – створення Народного руху України за перебудову; березень 1990 р. – проведення перших альтернативних виборів до Верховної Ради УРСР; 16 липня 1990 р. – ухвалення Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України; Жовтень 1990 р. – «Революція на граніті»; 24 серпня 1991 р. – ухвалення Верховною Радою УРСР Акта проголошення незалежності України; 1 грудня 1991 р. – проведення Всеукраїнського референдуму та виборів Президента України.</p> <p>Персоналії: Михайло Горбачов, Леонід Кравчук, Дмитро Павличко, Іван Драч, Борис Олійник, Ігор Юхновський.</p> <p>Поняття та терміни: «перебудова», «гласність», «плюралізм», «багатопартійність», «суверенітет», «інфляція», «ринкові відносини», «референдум»</p>	
---	--

31. УКРАЇНА В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

<i>Зміст історичного матеріалу</i>	<i>Основні предметні вміння та навички</i>
<p>Факти: Початок державотворчих процесів. Заснування Збройних Сил України. Дострокові вибори до Верховної Ради та вибори Президента України. Затвердження державної символіки (1992 р.), формування інституту громадянства. Ухвалення Конституції 1996 р. та змін до неї. Приватизація. Лібералізація цін. Грошова реформа (1996 р.). Майнова диференціація суспільства. Інтегрування України в європейське і світове співтовариство. «Газові» та «торгівельні війни» з Росією.</p>	<p>Розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (області, АРК, Київ, Севастополь). Характеризувати державотворчі процеси, зміни в політичному, соціально-економічному, національному, культурному житті, здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий простір. Визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності. Пояснювати причини європейської інтеграції України</p>

Політична криза 2014 р. Збройна агресія Росії проти України.
Культура, наука, спорт та релігійне життя в незалежній Україні.

Дати:

6 грудня 1991 р. – заснування Збройних Сил України;
липень 1994 р. – обрання Л. Кучми Президентом України;
1995 р. – обрання України членом Ради Європи (РЄ);
28 червня 1996 р. – ухвалення Конституції України;
Вересень 1996 р. – запровадження національної грошової одиниці – гривні;
жовтень–грудень 2004 р. – «Помаранчева революція», обрання Президентом України В. Ющенка;
2008 р. – вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ);
січень 2010 р. – обрання В. Януковича Президентом України;
листопад 2013 – лютий 2014 рр. – «революція Гідності», повалення режиму В.Януковича;
червень 2014 р. – обрання П.Порошенка Президентом України;
2014 р. – підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС);
вересень 2014 р., лютий 2015 р. – Мінські угоди.

Персоналії:

Леонід Кучма, Віктор Ющенко, Віктор Янукович, Петро Порошенко, Леонід Каденюк, Богдан Ступка, Руслана Лижичко, В'ячеслав Вакарчук, Борис Возницький, Ярослав Дашкевич, Юрій Андрухович, Ада Роговцева.

Поняття та терміни:

«Корупція», «тіньова економіка», «Помаранчева революція», «Євромайдан», «Небесна сотня», «революція Гідності», «сепаратизм», «антитерористична операція», «анексія», «тимчасово окупована територія», «кіборги», «волонтерський рух», «люстрація», «поліконфесійність»

**ПЕРЕЛІК ПАМ'ЯТОК АРХІТЕКТУРИ ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА,
ОБОВ'ЯЗКОВИХ ДЛЯ РОЗПІЗНАВАННЯ АБІТУРІЄНТАМИ***

*Дати створення пам'яток культури не обов'язкові для запам'ятовування

Стародавня історія України

1. Браслет із менандровим орнаментом. Мізинська стоянка (унікальний зразок прикладного декоративного мистецтва стародавньої Європи).
2. Кераміка трипільської культури (орнаментована кераміка).
3. Золота пектораль з кургану Товста могила. IV ст. до н. е. (скіфський «звіриний стиль»).
4. Золотий гребінь з кургану Солоха. Кінець V – початок IV ст. до н. е. (скіфський «звіриний стиль»).
5. Херсонес Таврійський. V ст. до н. е. – VI ст. н. е. Сучасний вигляд (античне місто-поліс).
6. Збруцький ідол. IX ст. Вигляд з чотирьох боків (символ тривимірності світу: небо, земля, підземне царство).

Київська держава (XI-XIII ст.)

Архітектура

7. Софійський собор у Києві. Перша половина XI ст. Сучасний вигляд (архітектурний спадок багатьох поколінь: візантійський (романський) стиль і монументальний живопис, монастирський ансамбль – українське бароко).
8. Спасо-Преображенський собор в Чернігові. 1036. Сучасний вигляд (архітектура Київської Русі).
9. Успенський собор Києво-Печерської лаври. 1073–1078 Реконструкція. Сучасний вигляд (архітектурний спадок багатьох поколінь: візантійський (романський) стиль, монастирський ансамбль – українське бароко).
10. Михайлівський Золотоверхий собор. 1108–1113. Реконструкція. Сучасний вигляд (архітектура Київської Русі).
11. П'ятницька церква в Чернігові. Кінець XII – початок XIII ст. Реконструкція. Сучасний вигляд (архітектура Київської Русі).

Образотворче мистецтво

12. Мозаїки Богоматері Оранти та Христа Вседержителя із Софійського собору в Києві. Перша половина XI ст. (візантійська традиція, монументальний живопис).
13. Євангеліст Лука. Мініатюра з Остромирового Євангелія. 1056–1057 (одна із найдавніших давньоруських мініатюр, що дійшли до нашого часу).

14. Родина князя Святослава Ярославича. Мініатюра з «Ізборника». 1073 (прижиттєве зображення людей, який дослідники назвали «першим давньоруським малюнком»).
15. Вишгородська ікона Богородиці. Перша половина XII ст. (візантійська традиція).

Галицько-Волинська держава (XII - перша половина XIV ст.)

Архітектура.

16. Успенський собор у Володимирі. 1160. Реконструкція. Сучасний вигляд (архітектура Київської Русі).
17. Церква святого Пантелеймона поблизу Галича. Кінець XII ст. (романський стиль, найстаріший зі збережених мурованих храмів Галичини).

Образотворче мистецтво

18. Холмська ікона Богородиці. XI ст. (візантійська традиція).
19. Дорогобужська ікона Богородиці. Остання третина XIII ст. (волинський іконопис).

Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV – першій половині XVI ст.)

Архітектура. Замкове кам'яне будівництво

20. Костел святого Ворфоломея в Драгобичі. 1392-XV ст. (мурована сакрального споруда оборонного типу, готичний стиль).
21. Верхній замок у Луцьку. XIV ст. (зразок середньовічної фортифікаційної архітектури, романо-готичний стиль).
22. Кам'янець-Подільська фортеця. XIV–XVI ст. (зразок середньовічної фортифікаційної архітектури з поєднанням різних стилів).
23. Хотинська фортеця. XIII–XVI ст. (зразок середньовічної фортифікаційної архітектури, романо-готичний стиль з елементами українського мистецтва Поділля).
24. Покровська церква-фортеця в с. Сутківцях. 1467. (мурована сакрального споруда оборонного типу, романський стиль).
25. Замок Паланок (Мукачівський замок). XIV–XVII ст. (зразок середньовічної фортифікаційної архітектури з поєднанням різних стилів, найдавніша частина – романський стиль).
26. Генуезька фортеця у Судаку. 1371–1469. (фортифікаційна система оборонної архітектури, побудована генуезцями).
27. Вірменський собор у Львові. 1363–1370. Архітектор Дорінг (романо-готичний стиль і давньоукраїнська галицька архітектура, унікальна пам'ятка східної культури на європейських теренах).

28. Меджибізький замок. Друга половина XIV – перша половина XVI ст. (ренесансна фортифікаційна споруда).

29. Ханський палац у Бахчисараї. 1532–1764. (Кримсько-татарська, османська палацова архітектура).

Образотворче мистецтво

30. Ікона святого Юрія Змієборця із с.Станілі поблизу м.Дрогобич. Початок XIV ст. (Українська іконографічна традиція).

31. Ікона Богородиці з пророками з церкви у Підгородцях (одна з ранніх пам'яток українського іконопису, візантійська традиція).

Українські землі в другій половині XVI ст.

Архітектура

32. Церква Зішестя Святого Духа в Потеличі. 1502 (дерев'яна українська архітектура й українське мистецтво у період переходу від середньовіччя до живопису Відродження).

33. Ансамбль Успенської церкви у Львові: церква Успіння. 1591–1631. Архітектор П. Римлянин та ін. (італійський Ренесанс на основі українського будівництва); вежа Корнякта. 1573–1578. Архітектор П. Барбон (Ренесанс, бароко); каплиця Трьох Святителів. 1578 Архітектор П. Красовський (Відродження в поєднанні з українським стилем).

34. Ансамбль площі Ринок у Львові: Чорна Кам'яниця. Кінець XVI ст. Архітектор П. Красовський (Ренесанс); будинок Корнякта. 1580. Архітектор П. Барбон (Ренесанс).

35. Острозький замок. Кругла (Нова) вежа. Кінець XVI ст. (Ренесанс)

Образотворче мистецтво

36. Ікона «Успіння Богородиці». 1547. О. Горошкович (перемишльська школа).

37. Мініатюри Пересопницького Євангелія. 1556–1561.

38. Гравюра Євангеліста Луки з Львівського «Апостола». 1574.

Українські землі в першій половині XVII ст.

Архітектура

39. Ансамбль Кафедрального костелу у Львові: каплиця Боїмів. 1609–1617. Архітектор А. Бремер, скульптори Г. Шольц, Я.Пфістер (Ренесанс).

40. Замок у Підгірцях (Львівська обл.). 1635–1640. Архітектор Андреа дель Аква (ренесансний палац з бастионними укріпленнями).

41. Іллінська церква в Суботіві. 1653. Реконструкція (перехід від ренесансної архітектури до українського бароко).

Образотворче мистецтво

42. Портрет Петра Конашевича-Сагайдачного з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Конашевича-Сагайдачного». 1622 (гравюра).
43. Портрет князя Криштофа Збараського. Після 1622 (портретний живопис).

Українські землі в 1660-х –1680-х роках

Архітектура

44. Троїцький собор Троїцько-Іллінського монастиря в Чернігові. 1679–1689. Архітектор І. Баптист (українське бароко).
45. Покровський собор у Харкові. 1689 (українське бароко).
46. Дзвінниця Софійського собору в Києві. Кінець XVII ст. (бароко).

Образотворче мистецтво

47. Портрет Богдана Хмельницького. В. Гондіуса. Середина XVII ст. (гравюра, єдине прижиттєве портретне зображення Б.Хмельницького).
48. Ікона «Покрова Богородиці» (з портретом гетьмана Богдана Хмельницького). Перша половина XVIII ст. (бароко).

Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.

Архітектура

49. Оборонна синагога в Жовкві. 1692-1698. (стиль ренесанс і елементами бароко)
50. Георгіївський собор Видубицького монастиря в Києві. 1696–1701. (українське бароко).
51. Преображенська церква у Великих Сорочинцях. 1732. (українське бароко).

Образотворче мистецтво

52. Ікона «Вознесіння Богородиці» з іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський. Й. Кондзелевич. 1698-1705. (поєднання візантійського, українського іконопису, бароко).
53. Гравюра «Іван Мазепа серед своїх добрих справ». 1706. І. Мигура. (бароко).

Українські землі в другій половині XVIII ст.

Архітектура

54. Собор святого Юра у Львові. 1746–1762. Архітектор Б. Меретін. (бароко).
55. Андріївська церква у Києві. 1747–1757. Архітектор Ф.-Б. Растреллі (рококо).

56. Ратуша в Бучачі. 1751. Архітектор Б. Меретін, скульптор Й. Пінзель (унікальне в Україні поєднання архітектурного стилю бароко й скульптури).
57. Покровська церква в Києві. 1766. Архітектор І. Григорович-Барський (бароко пізньої доби).
58. Троїцький собор у Новомосковську. 1773–1778. Майстер Я.Погребняк (дерев'яна українська архітектура, собор побудовано без жодного залізного цвяха, стиль українське бароко).
59. Успенський собор Почаївської лаври. 1771–1783. Архітектор І.Гофман (бароко).
60. Палац Кирила Розумовського в Батурині. 1799–1803. Архітектор Ч.Камерон. Реконструкція. Сучасний вигляд (класицизм).

Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій у першій половині XIX ст.

Архітектура

61. Будівля Київського університету. 1837–1843. Архітектор В. Беретті (класицизм).

Образотворче мистецтво

62. Картина «Дівчина з Поділля». 1816. В. Тропінін (романтизм).
63. Картини «Автопортрет» (1840), «Катерина» 1842, (романтизм), офорти з серії «Живописна Україна» Т. Шевченко (історична тематика).
64. Пам'ятник князю Володимиру в Києві. 1850–1853. Скульптори В.Демут-Малиновський, П. Клодт, К. Тон.

Українські землі у складі Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст. – початку XX ст.

Архітектура

65. Резиденція православних митрополитів Буковини і Далмації в Чернівцях. 1864–1873. Архітектор Й.Главка (поєднання мотивів візантійської, романської, іудейської та готичної архітектури).
66. Володимирський собор у Києві. 1862–1896. Архітектори І.Штром, П.Спарро, Ю.Бернгардт (побудовано у старовізантійському стилі).
67. Будівля оперного театру в Одесі. 1883–1887. Архітектори Г. Гельмер, Ф. Фельнер (віденське бароко з елементами класицизму).
68. Будинок з химерами в Києві. 1901–1903. Архітектор В. Городецький (ранній декоративний стиль модерн).
69. Будинок Полтавського губерньського земства. 1903–1908. Архітектор В. Кричевський (український модерн)

70. Будинок страхового товариства «Дністер» у Львові. 1905–1906. Архітектор І. Левинський, Л. Левинський та ін. (український модерн).

Образотворче мистецтво

71. Пам'ятник Богдану Хмельницькому в Києві. 1888. Архітектор В. Ніколаєв, скульптор М. Микешин.

72. Картина «Запорожці пишуть листа турецькому султанові». 1880–1891. І. Репін (історична тематика).

73. Картина «Козаки в степу». 1890. С. Васильківський (історична тематика).

74. Картина «Ворожіння». 1893. М. Пимоненко (побутовий жанр).

75. Картина «Дівчина в червоному капелюсі». 1902–1903. О. Мурашко (імпресіонізм).

76. Картина «Портрет Лесі Українки». 1900. І. Труш (українське реалістичне мистецтво).

Українське мистецтво ХХ ст.

Архітектура

77. Будівля Держпрому в Харкові. 1925–1929. Архітектори С. Серафимов, М. Фельгер, С. Кравець (конструктивізм).

78. Будівля Верховної Ради УРСР в Києві. 1936–1939. Архітектор В. Заболотний (українська архітектура 1930-х років).

Образотворче мистецтво

79. Картина «Еней та його військо». 1919. Г. Нарбут (гуаш, історична тематика).

80. Літографія «Гуцул з квіткою», естамп «Карпатська мати». 1923. В. Касіян.

81. Картина «Життя». Триптих (Любов. Сім'я. Повернення). 1925–1927. Ф. Кричевський (модерн).

82. Пам'ятник Тарасові Шевченку в Ромнах. 1919. Скульптор І. Кавалерідзе (перший пам'ятник Т. Шевченку в Україні).

83. Картини «Бій Богуна з Чернецьким під Монастирищем в 1653 р.» (1931). М. Самокиш (історична тематика).

84. Картина «Хата в Богданівці» (1955). К. Білокур (побутовий жанр).

85. Картина «Хліб» (1949). Т. Яблонська (реалізм).

86. Картина «Гороховий звір» (1971), М. Приймаченко (примітивізм).

87. Пам'ятник засновникам Києва (Кий, Щек, Хорив і сестра їх Либідь). 1982. Скульптор В. Бородай.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальна кількість завдань тесту з історії України – **38**, на виконання яких відводиться **135 хвилин**.

I. Завдання з вибором однієї правильної відповіді.

Тест містить **26 завдань з вибором однієї правильної відповіді** (від № 1 до № 26), що **оцінюються в 0 або 2 бали**: 2 бали, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді не надано.

II. Завдання на встановлення відповідності.

Тест містить **6 завдань на встановлення відповідності** (від № 27 до № 30), що **оцінюються в 0, 1, 2, 3 або 4 бали**: 1 бал за кожну правильно встановлену відповідність («логічну пару»); 0 балів, якщо не вказано жодної правильної «логічної пари» або відповіді на завдання не надано.

III. Завдання на встановлення правильної послідовності.

Тест містить **4 завдання на встановлення правильної послідовності** (від № 31 до № 34), що **оцінюються в 0, 1, 2 або 3 бали**: 3 бали, якщо правильно вказано послідовність усіх подій; 2 бали, якщо вказано першу та останню події; 1 бал, якщо вказано або першу, або останню подію; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповідь на завдання не надано.

IV. Завдання з вибором трьох правильних відповідей із семи запропонованих варіантів відповіді.

Тест містить **4 завдання** (від № 35 до № 38) з **вибором трьох правильних** відповідей **із семи запропонованих варіантів** відповіді, що **оцінюються в 0, 1, 2 або 3 тестових бали**: 1 бал за кожну правильно вказану відповідь (цифру) із трьох можливих; 0 балів, якщо не вказано жодної правильної відповіді (цифри), або відповіді на завдання не надано. Порядок написання цифр значення не має.

Для **проходження** тестів потрібно набрати не менше **120 балів**.

Максимальна кількість балів, що може набрати учасник тестування, **правильно виконавши всі** завдання тесту історії України, – **200** (100+100).